Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 940 — ՇԱԲԱԹ 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1887 (Ն. Տ.) 5 ՄԱՐՏ 1887 — 8 Ճէմազիւլ Ախըր 1304

20 ՓԱՐԱ (Ծ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ [illegible] ՕՐԱԳՐԻ
Կալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ծ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴ

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1887

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ ԵՒ ԱՐՀԵՍՏՔ

[illegible]

Շաբթուս մեծ դէպքն ելմտական նախարարի փոփոխումն է։ Վսեմ. Ցակոբ փաշայի անուանումը բացառիկ կերպիւ մը ուշադրութիւն գրաւած էր, և անոր հրաժարումն ևս բացառիկ կարեւորութիւն մը ստացաւ բնականապէս։ Թէ իբրեւ Տէրութեան հաւատարիմ և անձնուէր պաշտօնեայ Ն. Վսեմութիւն միշտ կը վայելէ Վեհ. Ինքնակալին վստահութիւնն, յայտնի կ'երեւի Կայսերական Անձնական Գանձուն Նախարարութեան փափուկ և կարեւոր պաշտօնին մէջ յարատեւ պահպանումէն։ Բայց, ինչպէս սկիզբէն ևս ծանուցուեցաւ, Վսեմ. Ցակոբ փաշա ելմտական Նախարարութիւնն ընդունած էր ինչ ինչ բարեկարգական ծրագրեր ի գործ դնելու համար, և ինչպէս անցեալ օր Լէ-Ընտ Հէրըլտ կը նշանակէր քանի մը հակիրճ տողերով այլ և այլ նկատմամբք իւր դէմ ելած […]

[…]

ըստ որում Ցակոբ փաշայի մասին ծագած ինչ ինչ մասնաւոր կամ անձնական դժուարութիւնք կրնան դոյութիւն չունենալ Զիւհտի փաշայի մասին։

* * *

[…]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Ալզաս-Լօռէնի Զէզոքացումը. Ֆրանքօ գերման անխուսափելի պատերազմի մը առաջքն առնլու համար, կը խորհուի Ալզաս-Լօռէնի գաւառներն ուրոյն եւ չէզոք Պետութիւն մ'ընել։ Եթէ Գերմանիոյ մէջ կան ծայրայեղ միտքեր, որք Ֆրանսան բնաջնջել կը խորհին, և եթէ Ֆրանսայի մէջ կան ծայրայեղ վրէժխնդիրներ, որք Գերմանիան ջախջախելով Ալզաս-Լօռէնն ետ առնուլ կը պատրաստուին, երկուց երկրաց մէջ ևս չափաւոր միտքեր սակայն կը դիտեն ֆրանքօ-գերման նոր պատերազմի մը պատճառելիք աննկարագրելի աղէտներն։ Ալզաս-Լօռէնն ուրոյն և չէզոք պետութիւն մ'ընելով, ո՛չ միայն Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ պատերազմի միակ շարժառիթը կը վերնայ մէջ տեղէն, այլ նաեւ ապագային մէջ Ֆրանսա եւ Գերմանիա, իրարու սահմանակից լինելէ դադրելով, նոյնթապէս անկարող կը լինին իրարու հետ պատերազմելու։ Այս նոր Պետութեան անունը պիտի լինի եղեր ՀՌԵՆԻԱ, կամ Հռենեան Պետութիւն, (Ռէնանիա, Երկիր Հռենոս գետի,) որոյ հիւսիսային կողմը պիտի լինի Պելճիոյ և հարաւային կողմը Զուիցերլիոյ նմանապէս չէզոք և ուրոյն Պետութիւնք, որք վերէն ի վար չէզոք […]

—)(48)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՀԻՆԳ ՇԱԲԱԹ ՕԴԱՊԱՐԻԿՈՎ

ԵՐԿՐԱԽՈՅԶԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՔ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՑ Յ'ԱՓՐԻԿԷ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ ԹԸ.

—Մի՛ երկբայիր, սիրելի՛ Տիք, թէ շատ պիտի զարմանայ եւ իւր զարմանքը պիտի հրատարակէ խօշոր հատորներու մէջ։ Մեք ալ օր մը պիտի լսենք թէ հրաշալի ոսկեբեր գաւառներ կան Ափրիկէի աւազուտներուն մէջ։

—Եւ պատճառը ծոյլ պիտի լինի։»

Այսպէս ահա գիտնական մը խաբելու գաղափարը մխիթարեց բարի տղան եւ […]

[…]

ւախոհութեան խորհուրդներ յառաջ բերած են, որոց նպաստաւոր վախճան մ'ունենալը մաղթելի է յանուն մարդասիրութեան և քաղաքակրթութեան։

—ԲՈՐԴՈՒԿԱԼ. Բորդուկալի և Զանզիպարի միջեւ ծագած դժտութիւնը վերջացեր է և Զանզիպարի Սուլթան Սէյիտ Պարղաշ հաւաներ է պատուիրակներ անուանել՝ երկուց երկրաց հողերուն սահմանները ճշդելու համար։ Սուլթանն այս ծրագրին հակառակելուն համար, Բորդուկալ կը պատրաստուէր պատժել զայն։

—ՀՌՈՄԱՑ ԱԹՈՌԸ. Վատիկանի մէջ ամեն ոք գոհ չէ Եագոպինի կարդինալին նամակէն առ Միւնիխի նուիրակն ի մասին գերմանական ընտրութեանց։ Պապն երբ այս օրերս կը խօսակցէր բարձրաստիճան եկեղեցականաց ոմանց հետ որք իրենց զարմանքը կը յայտնէին առ այս, ըսեր է. «Ի՞նչ ընենք. Գերմանիոյ նախարարապետը կը հաւաստէր ինձ թէ եւրոպական խաղաղութիւնը կախում ունէր փետրուար 21 ի ընտրութիւններէն, և բաց աստի իմ մասիս կը կարծեմ թէ հարկ է որ Գերմանիա նիւթական և բարոյական զօրութիւն մ'ունենայ։»

—ՉԻՆԱՍՏԱՆ. Բէքինէ կը գրեն առ Թայմզ թէ քրիստոնէութիւն ընդունած չինացի ընտանիքի մը պետը, Լօ, գլխատուեր է ի Սէդ-Շիւէն հակառակ Փրանսական կառավարութեան ձեռնարկներուն։ Սէդ-Շիւէնի և Քիւէյ-Չէուի նահանգաց վիճակը տագնապալի է։ Մահմետականները միացած են ուսումնականաց հետ ընդդէմ քրիստոնէից։ Անգլիայի Թղթակիցը կը վախնայ նոր կոտորածներէ, թերեւս քաղաքային պատերազմէ, և առիթ կը համարի պահանջելու վերստին որ Չինաստանի քրիստոնէից պաշտպանութիւնն առնուի Ֆրանսայէն և Վատիկանի յանձնուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

ՊԷՇԻՔԹԱՇԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆՆ

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ

ՑՈՒՑՈՒՄ Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Խառն Ժողովն երէկ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան, Նախագահութեամբ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովոյ բոլոր անդամք, իրենց Ս. Ատենապետով։ Քաղաքական Ժողովէն բացակայ էին մէկ քանի անդամք միայն, ընդ որս Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան։

Խորհրդակցութիւնք երկար տեւեցին և մերթ ընդ մերթ յուղեալ էին։ Ինչպէս ծանուցած էինք մեր հինգշաբթի աւուր թուով, Կրօն. Ժողովն որոշած էր բանաձեւն, որով կ'ուզէր որ տեղի ունենար նոր դիմումն ի Կայս. Պալատ։ Քաղ. Ժողովը փափաք յայտնեց իմանալու թէ Կրօն. Ժողովն ի՞նչ կը խորհէր ընել այս նոր դիմումէ ետքը։ Քաղ. Ժողովն, զԽառն Ժողովը նկատելով գործադիր իշխանութիւն մը, պարտականութիւն կը համարէր ճշդիւ գործադրել Ազգ. Ժողովոյ վերջին բանաձեւն։ Յետ երկար խորհրդակցութեանց, Կրօն. Ժողովն՝ իբրեւ վերջին զիջում մը՝ յանձն առաւ ձեռնպահ մնալ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, տեսնելով թէ կարելի չէր եղած համամտութիւն հաստատել Վարչութեան երկուց ժողովոց միջեւ, հրաժարական տուաւ, և դուրս ելաւ ժողովասրահէն։ Խառն Ժողովն յոյժ յուղեալ և գրեթէ աղմկալից վիճակ մը կը ներկայացնէր այս պահուս։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որ նոր ելած էր հիւանդութեան անկողնէն, չդիմանալով սաստիկ սրտայուզութեան, մարելու պէս եղաւ։ Բայց բարեբախտաբար, շուտով կազդուրեցաւ զօրաւոր ըմպելիներով։

Ն. Ամենապատուութիւն, կանչելով Թուրքերէնի քարտուղար Կարապետ էֆենտին, հրամայեց նմա խմբագրել իւր հրաժարագիր առ Վսեմ. Ձեվտէթ փաշա, նախարարն դատական և կրօնական գործոց։ Միւս կողմէ, խմբագրեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականն առ Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետն։ Այս վերջին հրաժարագիր անմիջապէս ղրկուեցաւ ի Ղալաթիա, Միքայէլ-Գուլի Ցարութիւն էֆենտիին։ Իսկ առ Բ. Դուռն ուղղել հրաժարագիրը կնքուելով յանձնուեցաւ Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆենտիին, որ այսօր կամ երկուշաբթի պիտի մատուցանէ զայն։

Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականի յայտարարութեան վրայ, երկոքին ժողովք քիչ մը ժամանակ միայն միասին մնալով, կրօնական Ժողովականք խորհրդակցութեան սենեակ մը առանձնացան, և նախ որոշեցին իրենց Ամեն. Նախագահն ետ կեցնել հրաժարելու դիտաւորութենէն։ Այս նպատակաւ Կրօն. Ժողովէն պատգամաւորութիւն մը, Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի առաջնորդութեամբ, ներկայացաւ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր, որ հաստատ մնաց իւր որոշման վրայ։

Յետոյ, Քաղաքական Ժողովը խմբովին գնաց Ս. Պատրիարք Հօր մօտ, եւ ջանաց տարհամոզել զնա։ Վսեմ. Նուրեան էֆէնտի բացատրեց թէ տեղի չէր կար հրաժարական ղրկելու Բ. Դրան, Վարչութիւնն, իւր Ս. Նախագահով, կոչուած է գործադրել Ազգ. Ժողովոյ մէկ որոշումն։ Եթէ դժուարութիւնք կը ծագին այդ որոշման գործադրման դէմ, Ն. Ամենապատուութիւն պարտի դարձեալ Ազգ. Ժողովոյ դիմել, և դժուարութեան բարձումը պահանջել։ Եթէ Ազգ. Ժողովն ևս բան մը չկարենայ ընել, այն ատեն միայն օրինաւոր և պատշաճ կը լինի հրաժարական ղրկել առ Կայս. Կառավարութիւնն, և այն ատեն ո՛չ միայն Ս. Պատրիարք Հայրն, այլ նաեւ Վարչութիւնը պարտականութիւն կ'ունենայ միահաղոյն հրաժարելու։ Կը ցաւինք ըսել թէ, այս ամեն բանաւոր և օրինաւոր նկատողութեանց հակառակ, Ս. Պատրիարք Հայրն անդրդուելի մնաց իւր որոշման վրայ։

Քաղաքական Ժողովը վաղը (կիւրակի) առանձին նիստ պիտի ընէ ի Բերա, սոյն դժնդակ կացութեան վրայ խորհրդակցելու համար։

Խորին ցաւով կը պատմենք այս ծանր եղելութիւններ։ Վարչութեան կրկին ժողովոց ճարտարութենէն և իրենց Ամեն. Ս. Նախագահին իմաստութենէն կը նայինք լաւագոյն ելք մը անկնկալել այս փափուկ և դժնդակ խնդրոյ։ Տարակոյս չունինք թէ Ազգն համօրէն ցաւ ի սիրտ պիտի տեսնէ թէ կրօնական և Քաղաքական ժողովներուն միջեւ համամտութիւն չկրցաւ գոյանալ օրուան կարեւորագոյն խնդրոյն վրայ։ Այսպիսի դժուար պարագայից մէջ, պէտք չէ՛ որ Ազգին առաջնորդները լքանեն զինք, ևս քան զեւս երկարելով վտանգաւոր վիճակ մը։ Այսու ամենայնիւ, մեր յոյսեր տակաւին անհետացած չեն բոլորովին։ Ցուսալի է որ այսօր չի ղրկուիր Ս. Պատրիարք Հօր առ Բ. Դուռն ուղղած հրաժարականն, և փափաքելի համաձայնութիւն մը կը գոյանայ դէթ վերջին ժամուն։

Կ'իմանանք թէ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեան իւր բազմազբաղ վիճակին պատճառաւ հրաժարական տուած է Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութեան և ազգային վարժարանաց հոգաբարձութեան պաշտօններէն։

Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնք՝ Վանայ Նախկին Վարժապետանոցի գրասեղանները տեղւոյն Հայկական Որբանոցին նուիրեր են։ Հայկական Որբանոցի տեսուչն է Երամեան աչագուրկ Պատուելին որ անցեալ տարի Կ. Պոլիս կը գտնուէր։

Րումելի-Հիսարի եկեղեցւոյն մէջ պատահած գողութեան դէպքին առթիւ ոստիկանութիւնն հարցաքննութեան ենթարկեր է եկեղեցւոյն լուսարարն ու ժամկոչը։

Կինճի, Խուլբի և Կոփուկի գաւառակաց ազքատիկ հայ ժողովրդեան ի դիմաց Արժ. Վարդան վարդապետ Ցակոբեան Նամակ մ'ուղղելով խմբագրութեանս, հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Միացեալ Ընկերութեանց որք իրենց ուշը դարձնելով յիշեալ տեղերու ողէտ հայութեան վրայ, բացած են երեք գիւղական նախակրթարաններ Կինճի՝ Ցաչէն, Խուլբի՝ Ահարոնք և Կոփուկի Օղնուտ գիւղօրէից մէջ, յորոց իւրաքանչիւրին մէջ մայրենի լեզուն կ'ուսանին այժմ տեղացի և գաւառացի 35ականէն աւելի հայ մանուկներ։

ՀԱՄԱՌՕՏ ԾՐԱԳԻՐ

Ցառաջիկայ կիւրակէի (22 փետրուար, ժամ 7—10) մանկավարժական հրապարակախօսութեանց

Ա. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. (Ներածութիւն է Հոգեբանութիւն, մի̈ջ). Հոգի եւ մարմին և նոցա առ միմեանս ունեցած ստորաբար զարգացումը.—Զգայարանաց ստորաբար զարգացումը.—Հոգեբանութիւն. (մասն առաջին.) Շարժումն, Զգացումն, Իմացումն։

Բ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Բարոյական Հոգեբանութիւն. (Բարոյականութեան ստորաբար զարգացումը մարդուս մէջ).—Մանուկը մինչեւ 7-8 տարեկան հասակը.—Բանաւոր լեզու, հօր հեղինակութիւն.—Ափսոսումն, քամահումն.—Իրաւանց, արդարութեան և բարեպաշտութեան գաղափարներու սկզբնաւորութիւնք.—Թափառական ազգեր, հովուական կեանք, կիսանստակեաց կեանք.—Երկնային մարմնոց, բնութեան, կենդանեաց և մարդոց հեղինակութիւն.—Նստական կեանք, սեպհականութիւն, իրաւունք, հասարակութիւն։

Գ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Մանկավարժութիւն. Մանկական պարտէզ։

Դ. Բ.

ՏՆՏԵՍ օգտաշատ հանդէսի դեկտեմբերի և յունուարի թիւերը միասին հրատարակուեցան, հետեւեալ ընտիր բովանդակութեամբ.

Տնտեսագիտութեան ժողովրդական դասեր (Ն).—Տնտեսն և բանաստեղծութիւնը (Կ. Գարագաշ).—Ինչո՞ւ կը ծխեն (Ցակոբ Ապրշակ).—Բնակարանի մասին (Յ Պօշնաքեան).—Պատասխանք պիտանի հարցմանց (Ցակոբ Ապրշակ).—Պիտանի հարցումներ.—Անուանք տնդամոց Սրկ. Տնտ. Միութեան.—Ցուեկեալ.—Ցուցակ վճարմանց Ս. Տ. Մ.—Ծխախոտի ստակով տան մը տէր ըլլալու ճանբան (Ցակոբ Ապրշակ).—Թուաբանութիւն (Ն).—Սրկ. Տնտ. Միութիւն.—Կարի մեքենայի վրայ (Մ. Եսայեան).—Տնտես Ապրար (Ն).—Աժան թերթ մը (Ցակոբ Ապրշակ).—Մրցանակ Տնտեսի (նոյն).—Ժամանակի բաժանում տուներու մէջ (***).—Տնտեսի բարեկամք.—Նոր Հրատարակութիւնք։

ՄԱՍԻՍ

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ՋԵՌՈՒԲԷ

ՀԱՏԸ

40 — փարա — 40

ՄԱՍԻՍի այս աւուր թիւը կը պարունակէ.

	Ազգային. (Մեր արդար բողոքը)
Ռ. Հ.	Թիֆլիզէն նամակ
Տ. ՃԽՍԻ	Պետրբուրգէն նամակ (Երկու նամակներն ալ կը խօսին Ռուսիոյ ազգ. վարժարանաց կարեւոր խնդրոյն վրայ)
ՄԵԼԱՆԻԱ	Աղջկան մը օրագիրն

Բարեկենդան, Սիմէոն Նշերունիին նամակն.—Բարի պահք եւ հին բարի ժամանակն.—Կատակ Միծքիեւիչ եւ Հայ մայրն.—Առ Նուբանիա.—Պ. Քալանթարեանցի դասախօսութիւնն։

ՀՐԱԶԴԱՆ	Օրուան կեանքը

Անձնասպանութեան օգուտներն.—Յ. Ոսկան և գրական ծրագիրներ.—Մեր Հարք.—Մենք ու մահմետականք.—Հարամ բարեկենդան.—Բակլա խորանի առուգայութիւնը.

Հայք եւ ռուս-պարսկական Պատերազմը.

Տ. Ցարութիւն Պատրիարք հրաժարեալ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը Համիտիէ մզկիթին մէջ կատարուեցաւ երէկ։ Հանդիսին ներկայ էին աւստրիական դեսպանն ու դեսպանուհին, Ֆրանսայի Հանրօգուտ շինութեանց Նախկին Նախարարն Պ. Պայհօ և Պ. Զանքօֆ։ Վեհ. Սուլթանը նշմարելով նոցա ներկայութիւնն իւր Թիկնապահ Րիզա փաշան ղրկեց որ յանուն Ն. Վեհափառութեան մեծարեց զնոսա։ Րիզա փաշա միանգամայն ծանոյց ֆրանսական նախկին նախարարին թէ Վեհ. Սուլթանին արտօնութեամբ կրնայ այցելել Թօփ-գափուի պալատն մէջ գտնուած Կայս. Թանգարանի հնութիւններն։

Բ. ԴՐԱՆ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Կայս. կառավարութիւնը ծանուցագիր մ'ուղղելով Պերլինի Դաշնագիրն ստորագրող Տէրութեանց, յայտնած է Պուլկարիոյ արտասովոր պատուիրակ Րիզա պէյի պաշտօնը։ Ն. Վսեմութիւն Սոֆիա ղրկուած է, Կ. Պոլսոյ մէջ սկսուած բանակցութիւնները շարունակելու համար։ Օսմ. Գօմիսէրը Պուլկարիոյ զանազան կուսակցութեանց տրամադրութիւններն և գաղափարներն իմանալէ յետոյ պիտի զեկուցանէ Բ. Դրան թէ հնարաւորութիւն կա՞յ համաձայնութեան մը յանգելու։

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Լ. Հէրալտ հետեւեալ մանրամասն հեռագիրն հրատարակած է Պուլկարիոյ վերջին անցից նկատմամբ.

ՍԻԼԻՍԴՐԷ 3 Մարտ (Ն. Տ.)— Սիլիսդրէի ապստամբութեան առաջքն առնուեցաւ։ Պահապան զօրաց հրամանատար Խրիստոֆ գերի բռնուեցաւ իւր իսկ զօրաց կողմէ, վասն զի խաբած էր զանոնք ըսելով թէ ինք կառավարութեան հակառակ չէ, այլ պարզապէս քաղաքապետին հակառակ։ Զինուորական ապստամբութիւն մը ծագեցաւ նաև ի Ռուսճուք. ռահվիրայից գումարտակն ոտք ելաւ և պաշարեց հետեւակներու միակ գումարտակն որ կը գտնուէր ի Ռուսճուք։ Քաղաքապետը, քաջարի մարդ մը, ի զէն կոչեց օբոլչէնիէները (պահապան զօրքեր)։ Հրացանաձգութիւնք՝ մէկ կողմէն օբոլչէնիէներու և հետեւակազօրաց և միւս կողմէ ռահվիրայից գումարտակին միջեւ քանի մը ժամ տեւեցին։ Վերջ ի վերջոյ ռահվիրայք պարտուեցան և իրենց հրամանատարն, Ուզունոֆ, վիրաւորեցաւ։ Այս միջոցին, բազմաթիւ նաւակներ ուր կը գտնուէին փախստական պուլկար նախկին սպայք և Գաբառադցիք, որք Դանուբի միւս եզրէն եկած էին, փորձեցին ցամաքին մօտենալ, սակայն օբոլչէնիէներն ետ մղեցին զանոնք։ Այս իրիկուն (հինգշաբթի) ամեն ինչ կարգի մտաւ։ Միւս բոլոր պահապան գունդերէն առնուած լուրերը գոհացուցիչ են։ Այն ընդհանուր ապստամբութիւնն որ պիտի ծագէր այսօր ամբողջ երկրին մէջ ի յիշատակ Այ-Ստեֆանոսի դաշնագրոյն կնքման, ի դերեւ ելած կ'երեւի։

* *

Ըստ տեղեկութեանց Մօնթ. Օրիէնթալի, ապստամբական շարժումը տարածուեր է Պուլկարիոյ հիւսիսային շատ մը քաղաքաց մէջ և գլխաւորաբար Պալքանաց հարաւային կողմը։ Պուքրէշէ կը գրեն թէ Ռուսճուքի, Շումլայի, Թաթար-Բազարճըգի եւ ուրիշ կեդրոն քաղաքաց պահապան զօրքերը Խնամակալութեան դէմ ելեր են. մինչեւ իսկ շարժում մը ծագեր է ի Փիլիպէ։

* *

Ըստ մասնաւոր տեղեկութեանց Թայմզի, պուլկար կառավարութիւնը զինուորներ ղրկելով ի Սիլիսդրէ գրաւեր է քաղաքն։ Դանուբի եզերաց վրայ ևս պաշարման վիճակ հրատարակուեր է։

Այս առաւօտեան հեռագիրք ևս կարեւոր լուրեր կը հաղորդեն Պուլկարիայէն։ Դրնովայի մէջ ապստամբութիւն ծագեր է։ Պ. Պ. Զանքօֆ, Քարավէլօֆ և իրենց կուսակիցք ձերբակալուեր են ի Սոֆիա։ (Ձերբակալեալ Պ. Զանքօֆը պէտք չէ շփոթել ռուսասէր կուսակցութեան պետին հետ որ մայրաքաղաքս կը գտնուի տակաւին։)

ՌՈՒՍ ՀԳՍՏԱՆԱՑ ՊԱՀԱՆՋԸ

Ռուսական դեսպանատունը ծանուցագիր մը տուած է Բ. Դրան խնդրելով որ հրամայուի Ելմտական Նախարարութեան՝ 50,000 ոսկւոյ երկրորդ վճարում մ'ընել ի հաշիւ 250,000 ոսկւոյ գումարին զոր կը պահանջեն ռուսահպատակ վաճառականք Թուրքոռուսական վերջին պատերազմէն իրենց կրած վնասուց փոխարէն։ Առաջին վճարումն եղած էր 1884ին, և թէպէտ երկրորդը պիտի լինէր 1885ին, սակայն այդ թուականին պատահած դէպքերուն պատճառաւ մինչեւ ցարդ առկախ մնացած էր 50,000 ոսկւոյ վճարումն։

ԿՐԷՏԷ

Կրէտէի կուսակալ Քօսդաքի փաշա կղզւոյն ամեն կողմը շրջաբերականներ ուղղելով ծանուցած է թէ նահանգային Ժողովոյ քրիստոնեայ անդամոց ընտրութիւնը մարտի 8ին, իսկ իսլամ անդամոց ընտրութիւնը նոյն ամսոյ 13ին պիտի կատարուի։

ԴԱՐԴԱՆԷԼԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

Դարդանէլէն Հագիգաթի ուղղեալ նամակ մը հետեւեալը կը հաղորդէ.

«Կը յիշուի թէ տեղւոյս ժողովուրդն և կառավարական պաշտօնեայք 42,000 ղշի գումար մը հանգանակած էին ի նպաստ Դարդանէլի զինուորական հիւանդանոցին վերանորոգման. Նոյնպէս 13,500 ղշ ևս ի նպաստ Մարմարա կղզւոյն հրկիզելոց, գումար 55,500 ղշ որ իբրեւ աւանդ յանձնուած էր կառավարական սնտուկին։ Սրդ, Վեհ. Սուլթանն հրամայած լինելով հիւանդանոցի վերանորոգութեան սկիզբ, ժողովուրդը ցաւօք սրտի տեղեկացաւ որ Դարդանէլի կառավարիչն այդ գումարէն 18,000 ղշ առնլով իւր անձնական սենեակը զարդարած է այլ և այլ կարասիներ գնելով և թէ Ն. Վսեմութիւն իւր կանանոցը փոխադրել տուած է կառավարական պաշտօնատան թաւշեայ աթոռներն և այլ կարասիներն որք պահուած լինելով պաշտօնական օրերու մէջ միայն կը գործածուէին։

«Վսեմ. կառավարչի սոյն արարքն գէշ ազդեցութիւն մ'ըրած է ժողովրդեան վրայ, վասն զի հանրային օգտին համար նուիրած իւր դրամն այսպէս ուրիշ նպատակներու կը ծառայեցնեն։»

Հագիգաթ Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ սոյն տեղեկութեան վրայ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական նախարարութիւնը նկատելով որ կառավարական պաշտօնեայք թէև արտօնեալ են իրենց ամսաթոշակներն հեռաւոր տեղեր գտնուող իրենց ծնողաց և ընտանեաց ապրուստին և նոցա պարտուց վճարման յատկացնել յանձնարարութեան ձեւով, սակայն ոմանք չարաչար գործածելով այս արտօնութիւնն, այլեւայլ անհատներու զեղչել կուտան իրենց ամսաթոշակներն և յանձնարարութեան պատրուակաւ անկանոն գործեր կընեն, հետեւաբար շրջաբերականներ ուղղելով ամեն կողմ ծանոյց թէ վերջին պարագայի մէջ կատարուած յանձնարարութիւնք բացարձակապէս պիտի մերժուին և առաջնոյն միայն թոյլատուութիւն պիտի լինի։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Այս գիշեր երկու անգամ հրդեհ ծագեցաւ ի Բերա, առաջինը՝ ժամը 4ին միջոցները, Կալաթա-Սէրայի մօտ Ագփողցին մէջ ուր քարուկիր տուն մը այրեցաւ. Երկրորդը՝ Կալաթա-Սէրայի դէմի լայն պողոտային աջակողմն անկիւնքին մէջ ուր տուն մը կէսն այրեցաւ։ Այս երկրորդ հրդեհն՝ որ ծագեցաւ առաւօտեան դէմ՝ կրնար ծանր հետեւանքներ ունենալ և փոխանցել հրկիզեալ տանէկից գտնուած շէնքերուն, եթէ անմիջական օգնութիւնք չհասնէին ամեն կողմէ. Տէրքոսի Ջրի աղբիւրները բացուելով առատ ջուր մատակարարեցին և մեծապէս նպաստեցին հրանկրաց ջանքերուն։

Թէպէտև տակաւին պաշտօնական անուանում մը չկայ Պրուսայի կուսակալութեան պաշտօնին համար, սակայն ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Ջիւհտի փաշայի յաջորդելու պիտի կոչուի Այտընի նախորդ կուսակալ Խալիլ Րիֆաթ փաշա։

—Աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ նախընթաց իրիկուն սեղան մը տուաւ որուն ներկայ էին անգլ դեսպանն և Լէտի Հուայդ, Սըր Տ. Ուայթ, իտալական դեսպանն և Տիկին Կալվանիա, Միրզա Մոհսին խան, սերպիական դեսպանն և Տիկին Նովաքովիչ, ֆրանսական դեսպանատան գործակատարն և այլ բազմաթիւ հրաւիրեալք՝ դեսպանական մարմնէն։

—Վաշինկդընի օսմանեան նախորդ դեսպան Ֆերիդ Թէվֆիգ փաշայի պաշտօն յանձնուած է Գերմանիա երթալով հսկել Մաօզէրի հրացաններու Կայս. կառավարութեան յանձնուելու գործողութեան։ Թէվֆիգ փաշայի տրամադրութեան ներքեւ դրուած են եօթն զինուորական սպայներ։

—Ցունաց Ամեն. Պատրիարքն՝ Տ. Դիոնէսիոս Ե.՝ ընկերակցութեամբ մեծ Լօղօֆէթ Արիսթարքի պէյի և Պատրիարքարանի գործակատարին, նախընթաց օր Բերա երթալով այցելութիւն տուաւ ռումանական դեսպան Պ. Պալաչեանոի։

—Աթէնքի օսմանեան դեսպան Ֆէբրոուն պէյ որ արձակուրդով Բարիզ գնացած էր վատառողջութիւնը դարմանելու համար, իւր պաշտօնի գլուխը վերադարձեր է։

—Սէրաճխանէի տնօրէն տեղակալ-գնդապետ Պէսիմ պէյի ջանիւք նոյն գործատան արտադրութիւնք օր աւուր կը կատարելագործուին։ Այս օրերս Պէսիմ պէյ կառքի ձիերու գեղեցիկ կազմած մը պատրաստել տալով մատուցեր է Վեհ. Սուլթանին որ խիստ գոհ մնալով հրամայեր է դրամական նուէրներով վարձատրել զայն պատրաստողները։

—Բերայի ոստիկանութիւնն այս աւուր Թուրք լրագրաց միջոցաւ հանրութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ որպէսզի նեղ և բազմամարդ տանց մէջ ածուխ չը վառուի։ Ոստիկանութիւնն իւր ազդարարութիւնը կը յենու սա պարագային վրայ թէ՝ վերջերս նեղ և բազմամարդ տանց մէջ ածուխ վառելով բաւական անձինք հիւանդացած և ոմանք իսկ մեռած են։

—Միջերկրականի ֆրանսական Նաւատորմի հրամանատար Մարքէսաք գեր-ծովակալը Նախընթաց օր Սելանիկէն Պիրէօն ուղեւորեր է Վիլլըֆրանշ մարտանաւով։

—Մօտ օրերս Բեդերսպուրկ կ'ըսպասուի Ռուսիոյ իսլամաց կրօնական պետ Շէյխ Ահիտ Ահմէտ-Հիւսէյինզատէ որ ձեռնարկներ պիտի ընէ ռուսիոյ խլամաց համար ինչ ինչ առանձնաշնորհումներ ձեռք բերելու համար։

—Ցէնէբի Պատրիարքարանի խառն ժողովոյ վերջին նստին մէջ Պատրիարքին առաջարկութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեր է որ նոր կանոնագիր մը պիտի ծրագրէ մայրաքաղաքիս արուարձանաց մէջ ի գործ դրուած ընտրական եղանակի բարեփոխման համար։

—Պուրկազի անգլ. գեր-հիւպատոս Պ. Ուիլլէմ Ռիքարդս որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Թուրք լրագիրք կը պատմեն թէ վերջերս Մաղնիսայի մզկիթէն գողցուեր են ոսկեհիւս թանկագին գորգեր, օսմանեան վաղեմի վեհապետաց կողմէ նուիրեալ. այդ գորգեր կ'երեւի թէ եւրոպացւոց վաճառուեր են. գողութեան հեղինակներն ու գորգերը գտնելու համար քննութիւն մը բացուած է։

—Պելկրատէն կը գրեն թէ ռուս փախստական Նէպոլսին՝ որ արտաքսուած է Պուլկարիայէն՝ ոստիկանաց հսկողութեամբ և հետիոտն մինչեւ սերպիական սահմանագլուխը տարուեր է, Զարիպրոտի մօտ, ուր հասեր է ողորմելի վիճակի մէջ։ Անդ՝ սերպ ոստիկանաց յանձնուելով Բիրոդ տարուեր է ուստից Պելկրատ պիտի ղրկուի։ Պելկրատի ռուսական դեսպանատունը դրամական օգնութիւն մ'ըրեր է Նէպոլսինի որ Վիէննայի ճամբով Ռուսիա կը վերադառնայ։

—Ղալաթիոյ ոստիկանութիւնն երէկ ձերբակալեց ֆրանսացի Շառլ անուն անձ մը և Սարը Բեդրօ ու նորա ընկերներն որք իբր մարդասպան ժամանակէ մ'ի վեր կը փնտռուէին։

—Առաջի գիշերը ժամ 2ին խումբ մը գողեր Գուլէ գաբու Տր. Նոմիքոսի տան դուռը խորտակելով, ներս մտան և ամեն ինչ կողոպտեցին, մինչև իսկ բժշկին հագուստներն ու գործիները։ Տր. Նոմիքոս այդ պահուն ճաշելու վըրայ լինելով չկրցաւ իմանալ այդ յանդուգն չարագործներու այցելութիւնն, և գողերը իրենց գործը կատարելէ յետոյ խոյս տուին անարգել։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր ԼԱ ՔԱՆԵՕԴ և ՇՈՒՖԼԼՕՌԻ, Վաղը, միջօրէին, ՍԻՐՏ ՆԻ ՋԵՌՔ, ...բերա-գօմիք երեք արարուածով.

Վաղը գիշեր առաջին ներկայացումն ՌՕՔԱՄՊՕԼի, որ մեծ յաջողութիւն գտած է ի Փարիզ։ Ռօքամպօլի դերը պիտի կատարէ Պ. Լառալ։ Միւս գլխաւոր դերերը կատարք են Պ. Պ. Շարլէ, Տուշէ, Տ... Նայք, Տըլաֆօս, Տիւվէրժէ, և Շարլէ։

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄՆ ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

ՏՐ. ԺԱԳ ԿՐՈՍՄԱՆ, փորձառու ակնաբոյժ որ երկար ատեն աշխատած է Բարիզի ակնաբուժական Գլինիքին մէջ, աչքի հիւանդութեանց դարմանման համար սենեակ մը բացած է ի Պոլիս, Վարդանեան դեղատան մէջ, Եէնի-Ճամի, 12, և աչքի ամեն տեսակ գործողութիւն, քննութիւն, ակնոցներու ընտրութիւն եայլն յանձն կ'առնու։ Կը դարմանէ նաև կոկորդի հիւանդութիւններ։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր առաւօտեան ժամ 4 էն մինչեւ 6 ըստ Թրքաց։

Ուրբաթ օր, ձրի խորհրդակցութիւնք աղքատաց համար։

Ի Բերա, ժամ 6 էն 8, հիւանդ կ'ընդունի իւր բնակարանը, Կլավանի փողոց, 9։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պուքրէշ 4 մարտ

Բարեկարգութիւնը վերահաստատեցաւ ի Ռուսճուգ. ապստամբութեան պետերը ձերբակալեցան. անոնցմէ ոմանք վիրաւորուած են։

Կը հաւաստեն թէ Թրնովայի մէջ ևս ապստամբութիւն ծագեր է։

Սոֆիա, 4 մարտ

Պ. Պ. Գ. Զանքօֆ, Քարավէլօֆ և իրենց կուսակիցներէ ոմանք ձերբակալեցան։

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Բէշթա, 3 մարտ

Աւստրիոյ նախարարապետ կոմս Թալնօքի, հունգարական Պատուիրակութեան խորհրդին մէջ, կրկնեց իւր յայտարարութիւն թէ Աւստրիոյ սպառազինութիւնք լոկ պաշտպանողական են։

ԻՏԱԼԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Հռոմ, 4 մարտ

Պ. Տէբրէդիսի Նախարարութեան բոլոր անդամք կը մնան իրենց պաշտօնին վրայ։ Պ. Տէբրէդիս վստահութեան քուէ պիտի խնդրէ ժողովէն։

ԱՐԿԱԾ Ի ԹՈՒԼՈՆ

Բարիզ, 3 մարտ

Նաւային ուսանողաց Իֆիժէնի մարզանաւը բռնկեցաւ Թուլոնի նաւահանգստին մէջ. անմիջապէս Աւազանը քաշելով զայն, ջրին մէջ խրեցին։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնք, 4 մարտ

Երեսփոխանաց Ժողով. Բոլոր ընտրութիւնք վաւերացան առանց վիճաբանութեան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 21 փետրվր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ			(պանքայի)	111 1/2
3	»	»	» (վճռւկին)	110 3/4
3	Բարիզի	»	(պանքայի)	22 77 1/2
3	»	»	» (վճռւկին)	22 85

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երեք երեկոյ գոց. (Միաց. Ն.)	Սէրի Գ. Կ.	15 2
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	15
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	14 39
Բարձրագոյն գին	»	14 39
Նուաղագոյն »	»	14 38
Կէս օրին	»	14 38

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երեկ երեկոյ	(Գ. Կ.)	40 26
Այս առաւօտ	» »	40 25
Կէս օր	» »	40 28

փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա	Սէրի	21 20
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ	»	18 25
» 1865) » 1869) » 1873)	»	Թ.	14 39

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	79
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.	79
Կէս օրին	79

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. Կ.	Անգլ. Լր.	3	8
Քրէտի Ժէնէրալ	Գ. Կ.	Օսմ.	»	6
Պանք տը Գօնս		»	»	5 25
Սօս. Շամէ և վալէօր		»	»	3 18
Թրամուէյ		»	»	280
Րումէլի երկաթուղի		Ֆր.		32 50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ		»		—
Բամպէլթուղթ Լաւրիոնի		»		72

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղշ. ...	100
20 Ֆրանքնոց	» ...	88
Անգլիական ոսկի	» ...	111 4
Բօլ Իմբէրիալ	» ...	90 25
Քրիմիք	» ...	51 20
Ռուպլի թղթադրամ	» ...	9 90
» արծաթ	» ...	18 20
Ֆիօրին	» ...	— —
Մեճ. արծ. (տարբ.)	» ...	107 35
Վեցնոց	» ...	102 20
Հինգնոց	» ...	102 20
Մէթալիք	» ...	99
Թաալիք	» ...	21 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 4 Մարտ, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսօլիտէ	100 15/16
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 7/16
» » » գոցուեցաւ	13 5/8(°)
» » » Ա.	21
» » » Բ.	13 5/8
» » » Գ.	13 3/8
Օթօման 1871	69 1/4
Փոխառութիւն 1877	80 1/2
Պանք Օթօման	9 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873	91 7/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	70 3/4
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	94 5/8
Տայրա Սանիէ	67 3/4
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)	91 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 586

Վիէննա, 4 Մարտ, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	128 55
Օսմանեան երկաթուղի	15 50

Բարիզ, 4 Մարտ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	108 45
» » 3 %	79 82 1/2
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 60
» » » գոցուեցաւ	13 55
» » » Բ.	13 50
» » » Գ.	13 50
Օսմանեան երկաթուղի	31 25
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	485
Գրէտի Լիոնէ	543 75
» Ֆօնսիէ	1351 25
Բաժնետոմս Լիոնի	1238 75
Սուէզի Ջրանցք	1965
Ռուսական 5 % 1877 ի	98 3/4
Իտալական Ռանթ	95 50
Եգիպտական միացեալ	359 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)	64
Բրիօրիթէ Թիւրք	348 75
5 % Հելլենական	300
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 40

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 4 Մարտ, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսօլիտէ	— —
Եգիպտական	359 37 1/2

ԳՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՇԷՔՍՓԻՐԻ ԱՍՏՂԻԿ ԵՒ ԱԴՈՆԻՍ

Թարգմանութիւն Պ. Ա. Համբարգաբթսմնի

Շէքսփիրի այս փոքրիկ քերթուածն ի լոյս ընծայուեցաւ վերջերս թարգմանութեամբ մի երիտասարդ գրագէտի, որով առաջին անգամ գրական հրապարակը կը ներկայանայ։ Շէքսփիրի անունը աշխարհահռչակ է, գովեստը ամենուն բերանը. և սակայն այնչափ անգղերէնագէտք մեր ազգին զայն ընթեռնլի չեն ըրած, դեռ իր գրուածներէն աշխարհաբառ թարգմանութիւն մը չէ եղած։ Պատճառը կը թուի ինձ զմայլելի քերթողին լեզուական դժուարութիւնները, որոնք չուտով կը յոգնեցնեն թարգմանիչը։ Ադկէց զատ հայերէն լեզուն զուգահետ ընէն բնագրին, ծանր աշխատանքի կարօտ է։ Շէքսփիր լեզուն ստէպ կը փոխէ անձանց վիճակին համեմատ. ի՛նչ դժուարութիւն յարմար ոճը հայերէնի մէջ գտնելը, և անգղիական ժողովրդեան բիւր բացատրութեանց զուգորդները մեր լեզուին մէջ բնտռել։ Ուստի Պ. Համբարգաբթսմնի գործը ինքնին համակրելի է. համակրելի է նաև գիտումը Շէքսփիրի թարգմանութիւն մ՚ընծայելու կամաց կամաց։ Կը Յիայ ընթերցասիրաց անձնական դատմունքը այս սիրային քերթուածին վրայ, որ Շէքսփիրի առաջին գործն է, ինչպէս ինքն ալ կը վկայէ, «առաջին ծնունդ իմ երեւակայութեան» անուանելով զայն իր ընծայականին մէջ։ Բրիդիկները կը դիտեն որ մեծ ողբերգակին ժամանակիցքը խիստ ազահ և ապերախտ եղած են Շէքսփիրի թատերգութիւնքը գովելու մասին. մինչդեռ իր փոքրիկ քերթուածները և նուագները զմայլելէն չեն դադրիր։ Պատճառը անշուշտ այդ գրուածոց ոճին հանրական ծաւալում ունենալն էր. կոլոնդրքն ամենաուրբ է անոնց մէջ, և սիրաբանութիւնք ամեն տեսակ ճապուկ դարձուածներ կ՚առնուն. այդ դարուն բնաւորութեանց ամենէւին յարմար և հաճոյ ախորժելի։ Շէքսփիր մեծ անուն հանեց Աստղիկ և Ադոնիս հրատարակմամբ և զինքը Ովիդիոս բանաստեղծը կը կոչէին։

Նիւթը խիստ պարզ է. ըստ յունական դիցաբանութեան Աստղիկ՝ դիցեցկութեան աստուածուհին՝ կը սիրէր պատանին Ադոնիս։ Բայց Ադոնիս սէգ բնաւորութեան տէր, միակ հաճոյքը որսէն կ՚առնուր, ուստի կ՚արհամարհէր դիցուհւոյն գեղեցկութիւնը և տռափանքը։ Աստղիկ երկար և ճարտարահնարիս սիրախօսութեամբ կը ջանայ համոզել պատանին որ սիրոյ թեւերուն մէջ հանգչի։ Ադոնիսի սրտնեղութիւնը կը սկսի մեղմանալ և Աստղիկ վէրը փարած կը կրկնէ խոստմունքները, բայց որսական փողերու հնչումը կրկին գրաւէ երիտասարդին գուցէ դիւթուած միտքը, կը թօթվէ սիրոյ աստուածուհւոյն գգուանքը և կը հեռանէ ընկերացը որ վարազ մը որսալու կ՚երթան։ Գիշերն ի բուն Աստղիկ ողբալով կ՚անցընէ, և առաւօտուն անտառին մէջ մեծ աղաղակ լսելով կը փութայ դէպ ի որսին տեղը։ Բայց աւա՛ղ, կը տեսնայ զԱդոնիս արիւնաթաթաւ բարերուն վրայ գլորուած. վարազին ժանիքը պատանւոյն կողը պատռած էր։

Աստղիկ վայնասուն արձակելով խեղճ դիակին վրայ կը տարածուի և անհատնում ողբերով ի զուր կը ջանայ վերստին կենդանացնել։ Իսկ Ադոնիսի արիւնէն անեմոն ծաղիկը կը ծլի. Աստղիկ զայն կը քաղէ և կ՚ըսէ. «Այս ծաղիկը կուրծքիս վրայ պիտի հանգչի, զի մահը յափշտակեց զԱդոնիս ասկից»։ Ցոգնած աշխարհէս կը թռչի ի Պափոս՝ ուր մտադիր է կենցաղավարել և չերեւիլ այլ ևս ոչ մէկու։

Այս գողտրիկ վիպակին վրայ շատ քերթողաց տաղանդը փորձուած է. կ՚իշենք միայն Մարինի իտալացին որ անվերջական քերթուած մը յօրինեց։ Բայց Շէքսփիրի ոճը բոլորովին արեւելեան հանգամանք մ՚ունի, և կը յիշեցնէ Պարսկաց սիրաբանական տաղերը։ Մեզ կը մնայ մաղթել թարգմանչին որ այս աշխատանքը իր յուսացած ընդունելութիւնը գտնէ՝ որ զինքը դրդէ Շէքսփիրի հանճարին բարձրագոյն արտադրութիւնքը հայերէն վերածելը փութացնել։

Վ. ՍՐՎԱՁԵԱՆ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ՍՈՐԲ ԳԻՒՂ ԵՒ ԻՒՐ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՔ

Բզնունեաց ծովու հարաւային եզերաց վրայ փառահեղ երեւոյթով մը կը փայլի Սորբ գիւղ։ Իր եզական առանձնայատկութիւններէն մէկն ալ Կարճկան գաւառի գլխաւոր նաւահանգիստ լինելն է։

Թերակղզւոյ մը զալարագեղ գետնի և սաղարթախիտ ծառոց քնքուշ հովանեաց մէջ շինուած է Սորբ գիւղ որ ունի 60 տուն հայ և 7-8 տուն քուրդ բնակիչք։

Բնութեան ամենաթարմ օրերէն քանի մը տասնեակները՝ հոս անցունելու երջանկութիւնն ունեցած եմ։ Մի գարեւանդի զէնիթ, որ կը գրկէ Սորբ գիւղի բլանքը ծովու մէջ չը սուզուելու համար, քանզի աւելի հրապուրիչ վերջալոյսներ իր վրայ տեսնելու կրած է զմեզ։ Հոս կը խմբուէինք այն բարեկամներով որո՛ք կը կրէին ինձ նման պանդխտութեան անուրի հետ բնական զարձած մի վէշտ...։ Հոս կ՚երգէինք այն մտածումներով՝ որոնք ծնունդ են յուզեալ և ցաւոտ սրտի մը։ Հո՛ս կը դիտէինք այն ծովը՝ զոր դիտած են մեր հայերն և արբշիռ կը դառնային այն երեւոյթէն զոր կ՚ըզենուր նա մայիսի հասուն վերջալուսին և արշալուսին։ Ինչքա՛ն կախարդիչ և ինչքա՛ն յուղիչ տեսարան, ամբողջ Բզնունիք և Խորխոռունեաց մի մասը աչքին տարածութեամբ մը կը պարզուի դիմացդ և արեգակը՝ որ իր յետին ճառագայթներն ամփոփել կը ճեպէ՝ սակեղօղն կ՚երփնէ նոյն հորիզոն։ Հմայանք մ՚է որ կը տիրէ նոյն պահուն մարդուս վրայ յափշտակելով զայն մտովի մտածմանց այն երկինը՝ ուր կը պատկերին երեւակայութեան անցեալն և ներկան։

Սորբեցւոց կացութիւնը՝ բոլորովին հակառակն է բնութեան և բարոյական տեսակէտով խիստ արգահատելի։ Ունին մի քահանայ որ դեռ չէ ծանօթ իր կոչման։ Եթէ նոցա երբեք միկթարութիւն մը կայ այն ալ իրենց մանուկ վարժարանի գոյութիւնն է։ Այս վարժարանը կը վերաբերի Խիզ. Ուսումնասիրաց ընկերութեան։ Սակայն պատճառներ կան (դժբախտաբար անժխտելի պատճառներ) որոնք կը ներշնչեն յիս կասկած սոյն հաստատութեան գոյութեան։ Իսկ Սորբն ունի չէն և աւերակ զոյգ մ՚եկեղեցիներ։ Առաջինն կը կոչուի Ս. Ստեփաննոս, երկրորդն Ս. Սկաւառակ։ Մենք զանց կ՚ընենք մանրամասն թուել նաև այն ամեն աւանդութիւնք՝ որոնցմով տեղացիք կը պնդեն նախապէս իրենց գիւղի բազմամարդ լինելը։ Սակայն այսպիսի զրոյցներն ի՛նչ հանգամանք ալ ունենան, միայն սա ստոյգ է որ, Սորբոյ մէջ ցարդ ևս տեսնուած աւերակաց և այլ զանազան հնութեանց բեկորներ ճշմարիտ վկաներ կը դառնան այս դարաւոր աւանդութեանց իրականութեան։ Սորբ նշանաւոր է նաև իր անտառներով որք մեծ քանակութեամբ փայտ կը մատակարարեն Վանայ։ Եւ սակայն ափսո՛ս որ, այս մասին տնտեսագիտօրէն խնայողութիւն չլինելով, սոյն ամենակարեւոր նիւթը՝ սպառման վիճակի կը մօտի տակաւ, և եթէ այսպէս երթայ՝ երկու երեք տասնեակ տարիներ չանցած փայտի մեծ սով պիտի տիրէ ամբողջ Կարճկանի մէջ ու Վան տարապայման դժուարութեանց պիտի բախի վառելափայտ հայթայթելու։ Ուրեմն կ՚արժէ որ այս կէտը մեր բարեխնամ կառավարութեան ուշը գրաւէ։

Սորբայ արեւելակողմէն գեղեցիկ ծառաստաններու և մարգերու մէջէն 4-5 վայրկեան յառաջ գնալով՝ պզտիկ դարատափի մը վրայ կը բարձրանանք։ Մեր ձախ կողմը Բզնունեաց ծովն ու աջ կողմ այն զալարաւէտ բլրակն է որ կը կրէ յինքն բիւրաւոր ծաղկանց ու ծառոց հետ նաև բնութեան նուագածուներու խումբը։ Ամեն անգամ երբ կ՚անցնէինք այս վայրէն, գիտես թէ նախկին եդեմն իր թարմութեամբ կը պատկերուէր մեր աչաց։ Արդեօք կա՞յ երբէք քաղցրութիւն մը քան բնութեան ներդաշնակութիւնն և քան պարզամիտ գիւղացիի նահապետութիւնն զոր կը նշմարէ աստ ամեն ոք։

Այն դարատափ զոր յիշեցի քիչ մ՚առաջ՝ նոյն բնական խարիսխն է որոյ վրայ հիմնուած է տեղւոյն Ս. Կարապետի վանք։ Այս վանուց դիրքն իւր հմայիչ զօրութեամբ կը գերէ ամեն սիրտ որ առաջին անգամ այցէ հոս։ Ծովն և ծառաստաններն աջ ու ձախ կողմերէն կը պարփակեն զինք, ու ինչպէս նազելաշուք դշխոյ մը, ոսկեճամուկ պերճանաց մէջ բազմած կը դիտէ ու կը դիտէ անկաշտ այն տեսարանն՝ զոր կը ներկայէ ծովն իւր ծփծփուն և աղի ալիքներով։ ա՜հ, ծով, ինչե՛ր տեսած և ինչե՛ր կը խօսիս քոյ ազու լեզուաւ։

Վանուցս Տաճարն և եթէ իւր գոյտերիկ վիճակաւ ունի մի առանձին ճաշակ հայ նահապետական դարու ճարտարապետութեան. Մեւս խցիկները տխպար մ՚են կարծես լաբիւրինդոսին։ Թէև վանքս ունեցած է նախապէս կանոնաւոր վիճակ և գոհացուցիչ կացութիւն, սակայն ժամանակն իւր մաշիչ ժանիքներով անհետ ըրած է ասկէ կարգն ու սարք։ Վանուցս նիւթական անդին հարստութեան մեծ մաս կը կազմէ հողային և անտառային այն կալուածներն որոնք սեփհականութիւնն են այս հաստատութեան և եթէ քիչ շատ բանիբուն, ուղղեղի տէր, գործօն մարդու մը յանձնուէր նորա պաշտպանութիւնն, իւր կոչմանն իսկապէս ծառայելու շաւղին կը մօտի շատ շուտ։ Վանուցս նախորդ վանահայր Արժ. Աթանաս վարդապետ թէ և իւր պարտքը լռելի մօք կատարելու տրամադիր եղած է, բայց ինչ ինչ պատճառներ բացակայած են զինք։ Քանի՜ քանի այսպիսի վարդապետներ ու վանքեր դարձած են դասալիք ժամանակին։ Եւ ի՞նչ կըսեմ ես, միթէ իմ տեսած և կարելի եղածն չափ հետազօտած բազ ռասունէ աւելի վանքերէն ո՞րը կը տարբերի սորա կացութենէն։ Ի՞նչ էին վանքերն երբեմն և ի՞նչ են այժմ՝ այս մասին գիտակցութիւն ունեցողաց կը թողում պատասխանել սոյն հարցմանս և ես կը եզրակացնեմ՝ խօսքս, անգամ ևս չեշտելով թէ—հայ վանքերը մեծ դեր ունին հայ դաստիարակութեան և առաջադիմութեան գործին մէջ՝ եթէ իրենց կոչման յարմարցուին։— Ազգային Պատրիարքութեան ուշադրութեան կը համարձակիմ յանձնարարել այս ամենակարեւոր կէտը։

Դ. Պ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

ՏՆՏԵՍՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

Տարակոյս չունիմ թէ Տնտեսը կարդացողներէն, — և հաճութեամբ կը լսեմ թէ արդէն բազմաթիւ են անոնք, — շատերն և թերեւս աւելի հանճարեղներէն իսկ ոմանք, բարեկամիս՝ Եղիա էֆէնտիին՝ սիրուն և գեղեցկահիւս ոտանաւորները տեսնելով, քթերնուն տակէն խնդացած, եւ ըսած են թէ «Ի՞նչ բան ունի Տնտեսին մէջ բանաստեղծութիւնը։» Նոր ապացոյց մը՝ որ Տէմիրճիպաշեանը և բոլոր իրեն նմանողները՝ գործոյ մարդիկ չեն, գործնական, բոզիդիֆ չեն, մէկ խօսքով, երազողներ են, եւ պիտի մնան միշտ, այնպէս չէ՞։ Եւ սակայն ասկէ աւելի վեր ի վերոյ դատաստան չկրնար ըլլալ։ Ինչո՞ւ համար բանաստեղծութիւնը Տնտեսին մէջ պիտի չը մնայ։ Արդեօք անո՞ր համար որ Տնտեսն աշխատութիւն եւ խնայութիւն կը քարոզէ։ Բայց ո՞վ ըսաւ թէ բանաստեղծութիւնը ծուլութիւն և շռայլութիւն է։ Միթէ Տնտեսին դաները գոցելու է Մուսայից՝ անո՞ր համար որ բանաստեղծութիւնը օգտակար բան մը չէ, և կամ թէ շատ բարձր բան մըն է ժողովրդեան համար։ Այս երկու կարծիքներն ալ ճիշդ եւ ընդունելի չեն։ Օգնել գործաւորին միայն ստակ վաստըկելու, գրպանը լեցնելու, տնակ մը ունենալու համար, բաւական չէ։ Պէտք է ջանալ անոր միտքն ալ մշակել, զարգացնել, հոգին ալ ազնուացնել։ Անոր համար գրական գործոց, վէպերուն, բանաստեղծութեան ընթերցումը շատ օգտակէտ է աշխատաւորաց։ Եթէ ուզղակի հարցում մը, հարցաքննութիւն մը ընէր Մեծապատիւ Արշակ էֆէնտիին, անմիջապէս պատասխանը կուտար. Ամէն բանի պատասխան մը ունի ժողովրդասէր և համերատար բարեկամս։ Երբէք չանճրկիր, չը շուարիր։ Բայց այս մասին շատ մը օրինակներ ալ կրնայ յառաջ բերել, արդարացնելու համար այն սիրալիր հիւրընկալութիւնը՝ զոր կ՚ընէ բանաստեղծութեան իւր տնտեսը Տնտեսին մէջ։ Եւ ի՛նչ օրինակներ։ Ամէնէն աւելի գործնական, բոզիդիֆ, ազգերուն, Անգղիացոց, Ամերիկացւոց, Գերմանացւոց նմանակերպ թերթերը։ Ասոր բոլոր մը չունին, կարծեմ մեր բոզիդիֆ գլուխներն։ Ուզողը կրնայ Տնտեսական Միութեան սենեակին երթալ։ Արշակ էֆէնտին՝ գրասեղանին վրայ ունի այնպիսի թերթ մը, Գերմաներէն, որուն մէջ այն շատ մը պիտանի տընտական, եւն, հարցումներուն քով՝ զորս Տնտեսին մէջ ալ կը կարդանք, գեղեցիկ գեղեցիկ քնարերգական բանաստեղծութիւններ ալ կը հրատարակուին բոլոր գերմանական նրբաճաշակ յափշտակութեամբ գրուած, Արշակ էֆէնտին ուրիշ օրինակ մըն ալ կրնայ ի մէջ բերել, եթէ իւր գերմանական թերթը բաւական չըլլայ համոզելու համար՝ Տնտեսին՝ Մուսայից երես տալուն վրայ գայթակղողները, կրնայ Ֆրանքլինը վկայ կանչել, որուն աչխարհիս բոլոր գործնական իմաստութիւնը պարունակող գրքերը բանաստեղծութիւններով հիւսուած են։ Ֆրանքլին օրացոյցներ ալ կը շինէր, որոնց մէջ բանաստեղծութիւններ կը դնէր։ Իրաւ է որ, Լամարթին (1) ըսածին պէս, բանաստեղծութիւնը շատ բարձր չէ. բայց ի՞նչ փոյթ. խնդիրն այն չէ։ Լամարթին անուանեցի, եւ ոչ սաանց յուզման, եւ խորին յուզման։ Ճանչցայ այն մեծ միտքը, այն մեծ սիրտը, այն ժողովրդական գրասանց, — Ֆրանքլին առաջինն եղած է հաստատելու համար սոյն գրատուները, — ջերմ պաշտպանը։ (Հոս փակագիծ մը կը բանամ, հարցնելու համար Արշակ էֆէնտիին թէ ի՞նչպէս ինքը՝ որ գործաւորաց ամեն պիտոյքն, գործակցութեան ամեն միջոցները մտածած է, Տնտեսական Միութեան նպատակը՝ անոր կանոնագրութեանը մէջ նշանակած ատենը, ժողովրդական մատենադարանները մոռցեր է, ինքն՝ հիմնադիրն Ազգային Մատենադարանին՝ որ դժբաղդաբար մեծահամբաւ կաճառով մը խառնուած եղաւ ի վնաս նախնական բազմաջահ գաղափարին)։

Լամարթին յիշատակութիւնը ըրի։ Տեսէք ի՞նչ կ՚ըսէ։ «Անգղիոյ օրինակը աչքերնուս առջեւն է սովրեցնելու համար մեզի թէ ի՞նչ անհուն բարիք կ՚ընեն ժողովրդական մասնաւոր գրատուները։ Գործաւորը հոն իւր հոգին կը մշակէ իւր աշխատանքէն հանգստանալով։ Գործաւորին կինը, իւր աղջիկը, տղան ատենը, էրիկը տունը կը պահէ, իւր մանկանց օրորոցին քով։ Ընտանիքը ասով կը փառաւորի զամենայն զոր կը կորսնցնէ գինետունը։ Ընկերութիւնը կը փառաւորի զամենայն զոր կը փառաւորի ընտանիքը։ Կարելի չէ ամեն գրադաններուն մէջ ոսկի դնել, բայց կրնամք ամեն հոգիները հարստացնել։» Գործաւորը իւր հոգին կը մշակէ, կ՚ըսէ Լամարթին, կարդալով գրական հրաշակերտները, այսինքն Իլիականը, Փետրարքը, Դանթէն կամ Միլթոնը, Աստուածային կատակերգութիւնը, Օրէստը, Համլէթը, Ռոմէոն և Ջուլիէթը, Պօսիւէի Դամբանականները, Ռասինին Գոթալիան, Ռաբլէն, Մոլիէրը, Ռասինին Ֆէտրը, Վոլթէրին Զայիրն ու Քանտիտը, Տէքարթին Մեթոտի ճառը, Քանթին Բանականութեան քննադատութիւնը (Critique de la raison pure), եւն. եւն.։ — Անցեալները Արշակ էֆէնտիին սենեակը մեր նորեկ քաղաքացի փաստաբաններէն Շնորհքեան Երուանդ էֆէնտիին հանդիպեցայ. ձեռքը գիտնական և գեղեցիկ գրքոյկ մը ունէր, «Ժողովրդական Մատենադարանի Ընտիր Բանաստեղծներ» անուն նոր Փարիզեան հրատարակութենէ մը։ Տանթէն, Սօֆոկլէսը, Վոլթէրը, Շէքսփիրը, Ռուսօն, եւն, եւն, հետզհետէ ի լոյս պիտի ելլեն՝ ժողովրդեան յատկացեալ այս մատենադարանը կազմելու համար։ Ասոր վրայ ուրեմն թէ գրականութիւնը, եւ յականէ յանուանէ բանաստեղծութիւնը օգտակար է ժողովրդեան, եւ թէ սխալ է կարծել թէ անոր համար շատ բարձր բաներ են անոնք։ «Մէնչըսդըրի գործաւորք» կ՚ըսէ Լէոն Ֆոշէ (2), «շատ մեծ սխրաժակ ունին այնպիսի ուսմանց որ կարծես թէ իրարու հակառակ են, այսինքն մաթէմաթիկայի և բանաստեղծութեան»։ Դարձեալ Լէոն Ֆոշէ կը գրէ թէ «յԱնգղիա, շատ անգամ, Mechanic Instituteները՝ քանի մը ժողովուրդ ունեցած են իբրեւ մը, Շէքսփիրի թատերախաղերէն մէկուն ընթերցումը, ամէն կարգացողի մ՚ լսելու համար»։ «Ջկայ գրեթէ բնաւ ռահվիրայ գաղթականի (pionnier) հիւղ մը» կ՚ըսէ Տոքվիլ, Ամերիկայի մասին սքանչելի գրքին հեղինակը, «ուր Շէքսփիրին քանի մը հատորները մարդ չը գտնէ։ «Մխրճելու կ՚ըսէ», կը յաւելու Թօքվիլ (3) «որ առաջին անգամ այնպիսի խրճիթի մը մէջ կարդացի ես Հէնրիկոս հինգերորդին դրաման։» Ա՛յ, անզուտ են անոնք՝ որ կուզեն զրկել վաստակաբեկ եւ տառապագին աշխատաւորը գրականութեան պարգեւած վայելմունքներէն եւ մխիթարութիւններէն։ Ջեն գիտեր ի՞նչ կ՚ըսեն անոնք՝ որ կը կարծեն թէ ժողովուրդը գեղեցիկ դպրութիւններէն բան մը չը հասկնար։ Ընդհակառակն։ Լսենք թէ ի՞նչ կ՚ըսէ Լամարթին, եւ իւր խօսքերն ի մէջ պիտի բերեմ թարգմանուած վեհաղոյն վարժապետէս, հոգելոյս Գաբրիէլ Այվազովսքիէն՝ իրաւցնէ Ռուբէնեանի ոսկեգրիչ թարգմանչաց արժանաւոր լեզուով մը։ «Եւ ամբոխն անգամ որ առանց դպրութեան իսկ (illettré), յորժամ ի մի վայր եկեալ խռնիցի եւ քան զնորաբարեաց իւրեանց ի վեր ամբառնայցէ, հանդոյն իմն միտուած ունի ամբառնալ ցանկանս միտեալ պանծանս գդանօրէն, յանկարծակի յեղակարծում պատճառս դգրաւորականին յանձին զգոյ զարթուցեալ. կամի զի որ խօսին ընդ նմա, ոչ եւս զխաղալիկս եւ զփոքունս կոչել ի զգալ, այլ զայն զոր արք առաքեալք հանդիսականաց դանձնեալ ողջ արժանեաց ի չըթանց իւրեանց՝ բարբառ զօրաւոր եւ յաղթական քան զամենայն, ըստ նմանութեան ակ եւ պերճ առասպելաբանութեան. դպրութիւն, ամբոխին ճոխաբանութիւն. ձայն լեր ի խօսս, եւ առաջիկ զոր ինչ եւ կամիս». La grandeur, voilà la littérature du peuple; soyez grand, et dites ce que vous voudrez; (Ծոխը Ջէսի իմաստով զարդարեալ է Այվազովսքին։) Ինչ որ գրականութեան համար պրուցեցի, նոյնը կրնամ ըսել գեղարուեստից համար։ Ժողովուրդը կը յուզուի, կը զմայլի, կը յափշտակուի դիտելով կամ գեղեցիկ բան մը, ինչպէս հիացած սքանչացած կը կենայ Միլոյի Աստղիկին կամ Ռաֆայէլի մէկ պատկերին առջեւ։

Դիտողութիւն մը ունիմ աւելցնելու։

(1) Երեւելի քաղաքագէտ մատենագիր, եւ օրէնսդէտ գաղղիացի։

(2) Անուանի տնտեսագէտ, երեւմտագէտ եւ այր պետական գաղղիացի։

(3) Համբաւաւոր մատենագիր քաղաքագէտ եւ այր պետական գաղղիացի։

Ժողովրդական տնտեսագիտութիւն, ժողովրդական մատենադարանք, եւ այլն, կ՚ըսեմ։ Զգուշանամք այս «ժողովրդական» բառն անգամ ստէպ ստէպ կրկնել ի մեր խօսակցութեանց, մեր գրութեանց մէջ։ Շատ դիւրագրգիռ է ժողովուրդը։ Ծխրտ մարդասիրի մը պարտքն է ջնջել որչափ հնար է ապականել, անդգալի ընել այն տարբերութիւնները՝ որ ընկերութեան բարձր եւ ստորին դասերուն մէջ կան։ Ջեմ գիտեր ո՞ր խորհրդածութիւն մը կարդացի որ շատ խորունկ ապաւորութիւն մը ըրաւ վրաս. Գերմանիաններուն մէջ հասարակաց փոս մը կայ, Գաղղիացիք աւելի գարշ բացատրութիւն մ՚ունին անոր համար։ Հասարակաց փոս կ՚ըսեն (Fosse commune)։ Աղքատներուն անտուն երն եւ անտէրներն հոն կը թաղուին խառն ի խուռն եւ շատ անգամ իրարու վրայ դիզուած։ Տարակոյս չկայ թէ երբ անհնչաւոր աշխատաւորը կը տեսնէ իւր քաղցր սիրուհին և կամ իւր հրեշտակ մանկիկն իջեալ ի փոսն այն սրգմալից եւ տանջոտ՝ որ բերանաբաց կը սպասէ իւր որսին հասարը կլլելու համար, մարմարեայ հոյակապ եւ շքեղ շիրիմներուն եւ մահարձաններուն քով, տարակոյս չկայ, կ՚ըսեմ, թէ այն աշխատաւորը գերեզմանատունէն դուրս ելած ատենը սրտին մէջ լեղայ խմոր մը կ՚առնու կը տանի որ մտքին մէջ ազէկ մտածութիւններ չ՚ հասցներ։ Ընդհանուր աշխարհքն անհանգիստ է։ Այդ սրտամեռւն անհանգստութեան մէջ ընկերական խնդիր մը, աշխատաւորի խնդիր մը կայ՝ որ աւելի թերեւս վտանգաւոր է քան թէ մեծ Տէրութեանց նախանձայուզութիւնները, քան թէ Գերմանիոյ պատերազմական պատրաստութիւնները։ Չխնդրենք ուրեմն գրկել ժողովուրդը՝ մոքի եւ սրտի այծ եւ մխիթարութիւն տուող ընթերցմանքներէն, եւ մ՚ խմբ ընենք Տնտեսն իւր Մուսայաէր քնարերգութիւններէն (Tendance, միտում, բերում) համար. Տնտեսին դռները գոցել Տէմիրճիպաշեանին Լծնէ՝ նոյնչափ անտեղի կըլլար՝ որչափ անտեղի եղաւ ազնիւ բարեկամիս՝ Կեդրոնական վարժարանին դռները գոցել։

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՐԱԳԱՇ

(Տնտես)

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՆ ԻԼԱՆ

Շիրքէթի Խայրիէ վաբօրլարընըն գաւհվէ օճագլարը 1303 սէնէսի մարթը խիթթամընտան շուպաթը գայէթինէ տէկին պիր սէնէլիք օլմագ իւզրէ, թօբտան վէ եախօտ բօստա բօստա պիլ միւզայէտէ բէճալէթը միւթէպէրէ վէ չէրայիթի մալումէ իլէ մազթուէն իհալէ օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն իչպու չէհրի շուպաթը գայէթինէ գատար բէրչէմպէ վէ բազար իրթէսի կիւնլէրի սաաթ տօգուզ բատտէլէրինտէ Շիրքէթի մէզքիւրէ խարէ մէճլիսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 շուպաթ 1887 3—3

ԻԼԱՆ

ՓԱԳԸ ՍԻՐԱՄՔԵՐԻ

Ֆէս, ատէտ գըրգ պիր պին տէօրթ եիւզ։

Էլ հավլուսը, ատէտ ալթը պին։

Պէյազ շայագ, արշընը ճէտիտ պէշ եիւզ պին։

Մայա տաղը ապասը, թօբ օթուզ տէօրթ պին։

Ամէրիգան պէզի, թօբ օթուզ պին։

Գօզանա պէզի, արշընը ճէտիտ տէօրթ եիւզ եէթմիշ պին։

Գանավաչօ, արշընը ճէտիտ գըրգ ալթը պին։

Գալըն Ինկիլիզ պէզի, արշընը ճէտիտ իքիմի պէշ պին։

Բէվէնտուգ պէզի, արշընը ճէտիտ պէշ պին։

Բաթէօգա պէզի, արշընը ճէտիտ եէտի պին։

Շամ ալաճասը, թօբ տօգուզ պին տէօրթ եիւզ։

Իւչ նումէրօլու բիյատէ տիւյմէսի, ատէտ իւչ եիւզ սէքսէն պին։

Թօբ ալամէթի սարը տիւյմէ, ատէտ օթուզ սէքիզ պին։

Պէյազ սիւվարի տիւյմէսի, ատէտ օն սէքիզ պին։

Ալ էլլօըզը քէչիր տիւյմէ, ատէտ պին պէշ եիւզ։

Սազիր ալ էլլօըզը տիւյմէ, ատէտ պէշ եիւզ։

Պէյազ մատէն բուլ, ատէտ եիւզ իքիմի պին։

Միւտէֆվիր սազիր սարը բուլ, ատէտ օթուզ պէշ պին։

Սիյահ բէմիզ բուլ, ատէտ եիւզ եէթմիշ պին։

Քէչի մարգալը էյվան մազարա իբլիկի, տուղլնա պէշ պին։

Սայա իբլիկի, գըյէհ ճէտիտ պէշ եիւզ։

Օլթան իբլիկի, գըյէհ ճէտիտ սէքիզ եիւզ։

Բօթին լաստիկի, արշընը ճէտիտ օթուզ։

Սարը թէլ գօրճա, ատէտ օն պէշ պին։

Սազիր պէյազ թէլ գօրճա, չիֆթ գըրգ պէշ պին։

Գալըն սարը թէլ, գըյէհ ճէտիտ պին պէշ եիւզ։

Լաճիվէրտ չուհա, արշընը ճէտիտ իքի եիւզ։

Ջէնկիզ գըրմըզը չուհա, արշընը ճէտիտ պին եէտի եիւզ։

Սիւվարի թարբօշլարը իչին ասթարլըգ, արշընը ճէտիտ իքի եիւզ օն։

Գըրմըզը եիւն գայթան, գըյէհ ճէտիտ իքի պին տէօրթ եիւզ։

Պէյազ բամուգ գայթան, գըյէհ ճէտիտ իքի եիւզ։

Պէյազ մէշին, ատէտ տէօրթ պին իքի եիւզ ալթմըշ պէշ։

Վագէթա, գըյէհ ճէտիտ էլլի տօգուզ պին եէտի եիւզ օն պիր։

Հինտ թասիր օլունուր Ավրօբանըն եօքիւզ վէ իւչէ կէօնի, ատէտ պին։

Հօճապէյին թուզը եաչ եանի Բումէլի կէօնի, ատէտ պին։

Անատօլունըն Գայսէրի կէօնի, ատէտ պին։

Ճէժան իւչ պին։

Սիրօզ բամուգը, գըյէհ ճէտիտ պին իքի եիւզ։

Մա սայա չիվմէ տիքմէք իւճրէթի, չիֆթ օթուզ պին։

Տօգուզ նիւմէրօ թօգա, ատէտ պէշ պին եէտի եիւզ եէթմիշ պէշ։

Ըն նիւմէրօ թօգա, ատէտ եիւզ սէքիզ պին եիւզ եէթմիշ պիր։

Օն իքի նիւմէրօ թօգա, ատէտ էլլի եէտի պին սէքիզ եիւզ տօգսան ալթը։

Օն իւչ նիւմէրօ թօգա, ատէտ իքիմի տէօրթ պին սէքիզ եիւզ իքիմի պիր։

Օն տէօրթ նումէրօ թօգա, ատէտ օն իւչ պին տօգուզ եիւզ պէշ։

Օն սէքիզ նիւմէրօ թօգա, ատէտ օն իքի պին տէօրթ եիւզ ալթմըշ տօգուզ։

Տօն եաղը, գըյէհ ճէտիտ իքի պին պէշ եիւզ։

Պալըգ եաղը, գըյէհ ճէտիտ իքի պին։

Տէօրտիւ պիրլիք գալթագ թաչթասը, ատէտ իքի պին։

Ջիրիշ, գըյէհ ճէտիտ ալթը եիւզ։

Սայա չիվիսի, գըյէհ ճէտիտ պին եէտի եիւզ իքիմի պէշ։

Էօրճէ չիվիսի, գըյէհ ճէտիտ տէօրթ պին եիւզ իքիմի պիր։

Թէլ չիվիսի, գըյէհ ճէտիտ եէթմիշ։

Ջիգմէ չէրիտի, թօբ պէշ եիւզ էլլի։

Համուէքեարի եանի թօգմագըլը քիօսէլէ, գըյէհ ճէտիտ սէքսէն պիր պին։

Պէյազ քէթէն ալթ վէ իւստ գօլան, ատէտ իքի պին իւչ եիւզ։

Սագա մէչինի թիմուր թագըմը, ատէտ իքի եիւզ էլլի եէտի։

Գալթագ թիմուրլընմէսի, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ։

Գալթագ թագըմը, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ։

Ներկի չիվիսի, գըյէ գըրգ ալթը պին իքի եիւզ։

Օն պէշ գալէմ պօյա էճզասը։

Սիյահ թէյլաթին, գըյէ ճէտիտ եէտի պին եէտի եիւզ էլլի պէշ։

Բիւսկիւլ, ատէտ օն ալթը պին պէշ եիւզ։

Քիլիմ, ատէտ օն ալթը պին եէտի եիւզ ալթմըշ։

Թիւֆէնք գայըշը իչին սարը թօգա, ատէտ օն սէքիզ պին տէօրթ եիւզ։

Սիվարի ֆիչէնկլիք թագըմը, ատէտ պին տէօրթ եիւզ տօգսան։

Սիվարի սէյֆ պէնտի իչին չէնկէլ վէ մազարա, ատէտ պին տօգսան տէօրթ։

Բալասգալար իչին նէվինճատ սարը թօգա, ատէտ իքիմի տէօրթ պին եիւզ օթուզ իւչ։

Սարը թէնէքէտէն գալթագ չէնկէլի, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ։

Սարը թէնէքէտէն գալթագ գապասը, ատէտ պին եիւզ էլլի պէշ։

Օթուզ իւչ գալէմ էչեայի մուլթաղիյէ։

Իւչիւնճիւ օրտուի հիւմայունի խիմայէթիմէ լիւզումու օլան պալատէ մուրագգամ ալթմըշ եէտի գալէմ էշեայի միւթէնէվվիէ իթթիխազ օլունան նիւմունէլէրինէ թէվֆիգըն Մանասթըրտա թէսլիմ օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասայա գօնուլուպ պին իւչ եիւզ իւչ սէնէսի մարթը նիհայէթինէ գատար պուրաճա վէ Մանասթըրճա միւնագասալէրի իճրա օլունաճաղընտան, իթայա թալիպ օլանլարըն վագթը մէզքիւր խիթամընա գատար լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

19 շուպաթ 1887

Նօ. 25 1—3

ԻԼԱՆ

ՓԱԳԸ ՍԻՐԱՄՔԵՐԻ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչին միւպայէա օլունաճագ օլան պէշ պին գըյէ զէյթուն եաղընըն պէհէր գըյէսի իւչ ղուրուշ օթուզ բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իչպու չուպաթը բումինին իքիմի իւչիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն վէ իքիմի աէօրտիւնճիւ սալը կիւնիւ տախի թէգաբիւր խէն ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 շուպաթ 1887

Նօ. 24 2—3

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՋԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ցեխեքրական Արուեստահանդէս 1878 է
ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ
Որ միմիայն տրուած է
Արծաթազօծ ոսկերչական գործոց

MARQUE DE FABRIQUE

և ՔՐԻՍԹՈՖԼԻ անունն ամբողջ
Միակ երաշխաւորութիւն
Գնորդին համար

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՍՊԱՍՔ
ՕՊԻՏԱԿ ՄԵՏԱՂԻ ՎՐԱՅ ԱՐԾԱԹԱՋՕԾԵԱԼ

Աւանց հոգ ընելու մեզ դէմ մղուած գնոյ մրցման, որ անշուշտ տեւականն յաւութեան չնորհիւ կրնայ լինիլ, միշտ պահած ենք մեր արտադրութեանց կատարելութիւնն և հաւատարիմ մնացած ենք մեր սկզբան՝

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾ ԾԱԽԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ԶԱՓ ԱԺԱՆ

Գնողին միտքն հանդարտ պահելու համար, նմանապէս պահած ենք
ՄԵՐ ԱՊՐԱՆԱՑ ԼԱՒՈՒԹԻՒՆՆ
ինչպէս որ մեր քառասնամեայ փորձառութիւնն անհրաժեշտ ցոյց տուած է մեզ։

Գնողին համար իբր միակ երաշխաւորութիւն, պէտք է որ ապրանաց վրայ գտնուի գործարանին նշանն և ՔՐԻՍԹՈՖԼ անունն ամբողջ տառերով։

Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչներն են ՊՈՐԹՈԼԻ ԵՂԲԱՐՔ, ի ՊՈՆ ՄԱՐՇԷ, 354, Բերայի մեծ փողոց, ուր գնողք կրնան վստահ լինիլ, որպէս կ'երաշխաւորենք, թէ մեր անուամբ ստորին ապրանք չպիտի ծախուի իրենց,
ՔՐԻՍԹՈՖԼ և ԸՆԿ

ՋՈՐ ԲԼԱՔՆԵՐ
ՏՈՔԹՈՐ Տ. ՎԱՆ ՄՈՆՔՀՕՎԷՆԻ
ԱՐԾԱԹԻ ԺԷԼԱԹԻՆՕ ՊՈՄԻՒՌՈՎ

Մէն մի տուփի վրայ պէտք է գտնուի Տ. Վ. ՄՈՆՔՀՕՎԷՆԻ անունն և գործարանին այս նշանը։

DVM

ԱԶԴ
ԱՌ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉՍ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՍ

Բոլոր լաւ նիւթերու կեղծը կը շինուի

ՏՐ. ՎԱՆ ՄՈՆՔՀՕՎԷՆԻ չոր բլաքներուն գտած աննման յաջողութեան պատճառաւ, շատեր սկսած են անոնց կեղծերը շինել։ Իրենց ստոր գնէն արդէն կը յայտնուի կեղծ լինելնին։

ՋԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Դիմել առ Պ. Լէտալար Ծաննի, ընդհանուր գործակատար ՎԱՆ ՄՈՆՔՀՕՎԷՆԻ գործարանին Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար։

ՍԻԿԱՐԷԹԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԾԽՈՂՆԵՐԸ Պարտին գործածել միմիայն

JOB

կամ բնաւ չծխել
ԺԱՆ ՊԱՐՏՈՒ
Ստորագրութիւն
Jn Bardou
այս նշանով միայն կը շինէ

ՇՆՉԱՌԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ
ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՀԱԶ, ՊՐՈՆՇԻԹ, ԴՈՒՄ, ԹՈՔԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄ, ԹՈՔԱԽՏ, ԱՐԵԱՆ ԹՔՈՒՄ յաջողապէս կը դարմանուին
ՏՐ. ՏԸ ՔՕՌԱՊԻ ԳՆԴԱԿՆԵՐՈՎ
Բաղկացեալ Քօռապէ Իւղէնիով
Փորձուած Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ—Ֆրանսական կաճառէն ներկայացեալ

Կ. Պոլսոյ մէջ ընդհ. կեդրոնատեղին է Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍԻ կեդրոնական դեղարանն, 244 Բերայի Մեծ փողոց։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ
Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, թիւ 9

ԼԱ ԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹ
ԿԱՆԱՆՉԱԽՏ (FER BRAVAIS) ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենազօրաւորն է. օրը մի քանի կաթիլով, քիչ ժամանակի մէջ առողջութիւնն կը վերահաստատուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹԻՆ գործածութիւնն ոչ ջղաձգութիւն, ոչ ստամոքսի յոգնութիւն, ոչ թանչք և ոչ պնդութիւն կը պատճառէ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ինքնին համ ու հոտ չունի և չ'սար ալ ոչ գինիին, ոչ ջրոյն և ոչ որ և է ըմպելեաց՝ որոց մէջ խառնուելով կը գործածուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենէն աժանն է, որովհետև ամբողջ սրուակ մը մէկ ամսէն վեր շարունակ կը տևէ. ուրեմն այս դեղին գործածութիւնն՝ օրը մի քանի փարայի կու գայ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹԻՆ ակռաները չսեւցներ։

Ամէն սրուակի հետ յայտարարութիւն մը կը գտնուի, որ մանրամասն կը նկարագրէ այս պատուական ջրալոյծ երկաթին գործածման եղանակներն։

Պ. Պրավէ իւր հնարած երկաթաջրոյն զօրութիւնն կրնայ երաշխաւորել, երբ սրուակաց վերայ գտնուի իւր տպեալ ստորագրութիւնն կարմիր թանաքով։ Մեծ և փոքր սրուակներով կը ծախուի։

Վաճառատեղին է 'ի Փարիզ, BOUTRON & Ce, Rue St-Lazare, 40 & 42.

Կեդրոնատեղիքն են ի Կ. Պոլիս Քիւչիւքեան եղբարք, Գասապեան, Վէնսան Ծաննի, և այլ մի քանի դեղարանք։

ԳՌԻԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիթլ, Ուիթլ խան Պաղչէ-գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մերթեպանի փողոց Իզզէթ բաշա խան թիւ 6։ 507

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ
ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

Գ. Պ. ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ պատիւ ունին ծանուցանել մեծարգոյ հասարակութեան թէ Լիոնի ամենակարեւոր և լաւագոյն գործարանաց հետ յարաբերութիւն հաստատած լինելով, այս անգամ եւս այլևայլ տեսակ ընտիր ՄԵՏԱՔՍԵԱՑ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ հաւաքում մը ինչպէս նաեւ Փարիզու վերջին նորաձեւութեան վերաբերող նամակ-ներ բերել տուած են յոյժ համեստ և յափաւոր գներով։

Ցիշեալ վաճառատուները կը գտնուին ի Մեծ-Շուկայ Կ. Պոլսոյ։

Ի Քէպապճի-խան	թիւ 3. 4.
Ի Քիւրքճիւլէր	» 21.
Սանտալ Պէզէսթէնի դուռը	» 54.
Ի Գալփաքճըլար պաշը	» 31. 33.
	29—36

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ
Լուսնոտութիւն, Խաղէոի, Մկնածրգութիւն, Ողնածուծի հիւանդութիւնք, Գլխու պտոյտք, Ուղեղի յոգնութիւն, Գլխացաւ, Քնատութիւն ապահովապէս կը բուժին
ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌՈՒ ՕՇԱՐԱԿՈՎ
15 տարուան փորձառութիւն Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ

ԲԱԴ ԵՒ ՍԻՌՕ
Տ'ԷՍԳԱՌԿՕ ՏԸ ՄԻՒՌ
ՀԱՐԲՈՒԽը, կոկորդի և կուրծքի ախտութիւնք, կապուտ հազն եւս անպատճառ կը բուժէն

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Մեծ փողոց պալթայի։

24, Բէյքէմպէ պողոց, Ղալաթիա

ԶՄՌՆԱԿԷՆ ԾԽՆԵԼՈՅԶՆԵՐ
Զնիս հաստատութեան յատկութեամբ եւ թափանցիկ երկաթէ և այլ պղնձեայ չինուածներ
Միակ կեդրոնատեղի Վիէննայի ՌՈՒՏ. ԿԷՄԻՆՈՒԹ վաճառատան

Հ. ԼԱՆԺ
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, Յուլածոյ և Թափծու երկաթէ)
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԶԱՐԻՆԷՆԵՐ
ԲԼՏՐՈԼՈՎ, ՏԱՔՑՈՂ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ
ԵՐԿԱԹԵԱՑ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
Ամեն տեսակ գործիք
ՇԻՆՈՒԱԾԱՆԻՒԹՔ
Նորոգութեան գործանոց
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
Տատամոցք-կշռորդք-Յորենի կշռորդ
ԴԱՆԱԿՆԵՐ
Քրիսթոֆլէ ոսկերչական գործեր

32, Մանեճապէյէ փողոց, Ղալաթիա

ՍԻՆԿԷՐԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ
Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԷՐ
Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ամէն շաբաթ կանոնաւորապէս կը մեկնին Լիվերպուլէ և Միջերկրականէ դէպ.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի եւ եւ համար։

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամեն շոգենաւու մէջ կայ կին սպասաւոր մը։

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հաստատութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
թիւ 1 Քիւչիւք Հալի
511 փաշա խանթա Ղալա

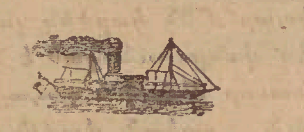

ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլէ, Միջերկրականէ և Օտեսայէ դէպ. կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքր
Աքսարա	2,500	Ռոճըրս
Ալքաթարա	2,500	Քրուքշէնք
Լոքրիս	2,500	Ռոբսըն
Մաքէտոնիա	3,500	Մորշ
Բուրմելիա	2,800	Ֆօթըրքիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
513 Գործակալք

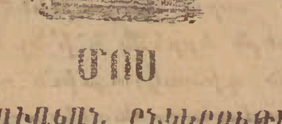

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլէ և Միջերկրականէ դէպ. բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Սիթիա	3000
Ֆէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թեբս	3250	Լոթիւս	800
Մոկատամ	3250	Օլինտա	800
Մարեօթիս	3250	Սեթոս	700

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
513 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերպուլ

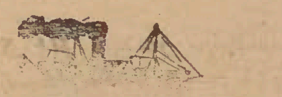

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսէյլէ և Պոլիսէ դէպ. կանոնաւորապէս բանող

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինկրէլ որ մարտ 7ին պիտի մեկնի։

Ուղևորք և ապրանք ընդունուին

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՌՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէթ
514 Մումհանէ փողոց, թիւ 14

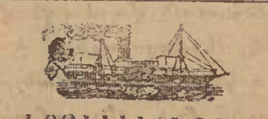

ԷՐԹԵԼԻԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Ռիվէրա, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէոնարտօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարսալա	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Ներօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթելլօ	5,000
Գեյլր	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբրօ	2,500	Օգրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օգգօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասգէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիգօ	2,800
Էրազօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրանդօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րոմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաբֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թոլէտօ	2,800
Ճիւօ	2,300	Քոանդօ	3,600
Քէլօ	2,000	Նէտօ	1600
Քօմօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Ուիլսըն շոգենաւը, Նաւապետ Նիւմէն, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն մեկնած է ամսոյս 21ին և մարտ 7ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէթ
514 խան Ղալաթիա

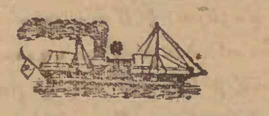

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերպուլէ և Արեւելք դէպ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անդալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արաբիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեմպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպյան	800
Տուրոյ	700	Օլարթոյ	700
Էճիբշըն	3700	Բերսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերպուլ
Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլերի.
Զիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոս.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ և ընկ.
512

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻՒՏԱՐԻՍԹԻ
ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լէօժէն Բարաքոր
» Լխագոր գործակալ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Ամենայն կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց խնամաց պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր ընտանիքը նեղութեան երկիւղէն ազատելու համար։ Այսպիսի կարգի հաստատութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր առաւելութիւն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենայ, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։

Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Օրինակ.—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ $4\frac{1}{2}$ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց ևն. ևն։

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն ստանալ Եւրոպայի մեծ դրամատուններէն։

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT
Գնումն և վաճառումն ամեն տեսակ արժեթղթոց — ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ — Գանձումն ամեն տեսակ կտրօններու
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ
Կեդրոնատեղի 116, Հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Կանխիկ և «ապառիկ» վաճառումն Ֆրանսական բաժնեւոր պարտաթղթոց—Վիլ տը Բառի 3 % փոխառութիւն 1868 ի, 69 ի, 71 ի, 75 ի, 76 ի (4 %), Գրէտի Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 1853 (3 %) Գոմիւնալ 1860, 79, 80, Ֆոնսիէր 1877, 79, Պոնք Էքսբոզիսիոն 1880, Վիլ տը Լիոն 1880, Լիլ 1860, Ամիէն 881, $\frac{1}{4}$ Վիլ տը Բառի 1871, $\frac{1}{5}$ Գոմիւնալ 1860, $\frac{1}{10}$ Ֆոնսիէր 883 ևն. ևն։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ամեն ամիս և գլխաւոր բաժիններն են 5,000, 10,000, 20,000, 30,000, 40,000, 50,000, 100,000 և 200,000 ֆրանք։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿՆ կը վաճառէ այս ամեն արժեթղթերն ի փոխարէն ամսական 5, 10 և 20 ֆրանքի։ Գնողն «անմիջապէս կ'ստանայ իւր պարտաթղթոց թիւերն» և իրաւունք կ'ունենայ թէ՛ վիճակահանութեանց և թէ՛ տոկոսի կտրօններուն, «եթէ թէ ամբողջովին վճարած լինէր գումարը»։ Ամսական ստացագրերը կը ներկայացուին գնողաց ցոյց տուած բնակարանը։

Ստորագրելու համար, դիմել առ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՆԱՍԻ ԷՖ., ընդհանուր ներկայացուցիչ բովանդակ Թուրքիոյ համար։ Գրասենեակը թիւ 1, Պաղչէ-Գաբու, Կ. Պոլիս։

Գործակալութեանց և ստորագրութեանց խնդիրք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներէ ղրկուելու են նմանապէս առ Ա. Նասի էֆէնտի։

Գործակատարք:
Պ. Յ. Գ. Պէքչեան, Քոնիա
Պ. Ա. Պէրբերօղլու, Այտըն-Գործակատար
Պ. Յովսէփ Պ. Գալէմեան, ի Պրուսա
Պ. Մէհմէտ Մօրատեան, Իզմիր և շրջակայքը
Պ. Ն. Կոստաքի, ի Սէլանիկ
Պ. Նախլէ Ամժէլ, ի Դամասկոս՝ Սուրիոյ համար
Պ. Յովհաննէս Նահապետեան, ի Կեսարիա

PAPIER FAYARD ET BLAYN
ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐՕԼԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ կը հաստատէ անոր գերազանցութիւնը՝ բժշկելու համար Ցաւացաւերը, Վէրքերը, Այրուածներն, Հարբուխները, Կոշտերը և այլն։ Գինն է 1 ֆրանք. կը գտնուի ամեն Դեղավաճառաց քով։ Դիմել առ Բարիզ, Սէն-Մէռի փողոց, թիւ 30։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ
ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

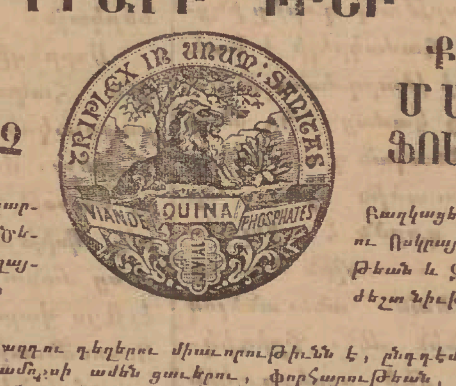

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Ամենալաւ կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայները և ամեն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանաց և Ջղային ու Ոսկրային գրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն աղդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, և այլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբրանտիի դեղարան Տէյլա-Սուսա, Բերա մեծ փողոց 469։

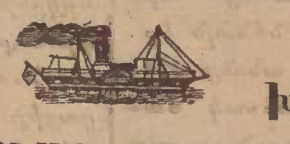

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1887 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 28

Վոսփորէն Էջնող շոգենաւեր

2 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյլէրպէյի. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
2 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 — Վանիք. Չէնկել. Պէյլեր. Գուզկ. Գապլըճ.
2 — Պէյգ. Բաչպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
2 45 Գավաքներ Մէզարպ. Պէյլիւք. Թար. Պէյգ. Բաչպ. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկելք. Պէյլեր. Գուզկ. Պէշիքթաշ.
3 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Սթէնիա Պօյաճ. Ռ. Հիս. Պէպէք Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ.
4 30 Պէյ. Թար. Պէյգ. Բաչպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խասկ.
4 30 Եէնմ. Մէզ. Պէյլիւք. Թար. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
5 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւք. Թարապ. Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաչպ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խասկ.
7 45 Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւքաւերէ Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէյ. Թար. Պէյգօղ Բաչպ. Ռ. Բ. Մահ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խասկ.
9 — Եէնիմ. Մէզ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
10 — Եէնիմ. Մէզ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Սթէնիա Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւեր

3 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյլիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 30 Գապըճ. Խասկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաչպ. Պէյգ. Թարապ. Պէյլիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
4 — Խասկ. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկել. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ռ. Բ. Մահ. Բաչպ. Պէյգ. Պէյ.
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյլիւք. Մէզ. Եէնիմահալլէ.
5 30 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ. Ռ. և Ա. Գավաք.
6 45 Խասկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսր. Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլիւք.
8 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ, Եէն. Թար. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ.
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ.
10 — Գապ. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաչպ. Պէյգ. Թար. Մէզ. Ռ. և Ա. Գավաք.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյլիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Եէնիք. Թարապ. Պէյլիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկել. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաչպ. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկ. Վ...
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ